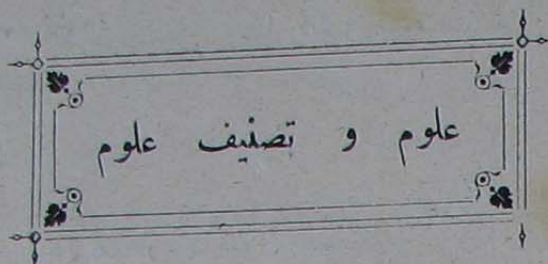

مکتب درسی

مندرجات :

فلسفه علوم و فنون و بوکا دائر اثر لر - فلسفه علوم و فنونك وضوعی - علم و اوصافی - علوم و فنون و صنایع فنیه - علوم و فنونك تطبیقات و ثمراتی - علوم و فنون و اخلاق - علوم و فنونك ترقی فکر فنی - تربیه فنیه - علم و فن - تصنیف علوم و فنون - علوم مایه ، ریاضیات - طبیعیات و افسامی - بیولوژی (حیاتیات) - علوم منوبه و افسامی - متافزیک (ما فوق الطبیعیات) ، خلاصه .

علم و اوصافی بحثندن مابعد

فقط بنده کی بیلیمك احتیاجی بونكله کسب سکونت ایتمز . یکی بر سوال مثلاً : لامبه نه ایچون غاز نشر ایدر ؟ سوالی ساحه تفکر مه آتیلیر . بوکاده : — هواده کی مولد الحوضه نك قاربون ایله امتزاجی حرارتنه ، حرارت ایسه غازاتك نشرینه سبب اولور جوابی ویریلیر . لکن بوراده ده توقف ممکن دکلدیر . او زمان فکر بشر اوکنده دها برطاقم یکی سوال لرانکشاف ایدر : — قاربونله مولد الحوضه نك امتزاجی نه ایچون حرارت حاصل ایدیور ؟ . . — حرارتك ضیایی تولیدی نه سببله در ؟ الخ الخ . . .

ایشته بونلردن اولکیسنه ویریلان : — هر امتزاج کیمیوی حرارت حصوله کتیر ، جوابی بر قانون عمومیدن عبارتدر . بو صوک قانون بیکلرجه حادثه یی احاطه ایدر . اولرمزی ایصیتان او جاقلرک ، صوبالرک ، شمندوفرلری یوروتن قزانلرک ، حیات حیوانی یی ادامیه خدمت ایدن وجودلرک حرارتی هب بو امتزاج کیمیوی قاعده اساسیه سنه مستنددر . مع مافیه هنوز صوکنجی (نیچون؟) ه یتشمك دکل تقرب بیه ایده میورز . هر مسئله نك حلی عقیبنده فکر بشر ، دها یکی ، دها واسع بر سوال بولوب اوکاده بوک لیمك ایسته یور : — نیچون هر امتزاج کیمیوی دن حرارت انتشار ایدر ؟ . .

— چونکه حرارتی حصوله کتیره شی ؛ اجسامک اجزای لایتجزاسنک اهترایدرد .
 امتزاج کیمیوی ایسه بر جسمی تشکیل ایدن آتوملرک تبدیل موضع ایتملری انتاج ایدر .
 آرتق بوراده فن حکمت و فن کیمیا ایله فن میخانیک بر نقطه اشتراک بولمش
 اولورلر . الخ ...

*
*

شونلری ده علاوه ایدلم که علوم و فنون حسیاتمیزک بر اثری دکل تفکرک یاخود تعبیر
 عمومیسیله عقل و محاکمه نك بر نتیجه قطعیه سیدر . یعنی علم ؛ تمامیه سامعه ، باصره ، لامسه کی
 قوایه مدیوندر ، دنیله مز . فلکیاتی ایجاد ایدنلر ؛ کوزلری بزمکیلردن یوزلرجه دفعه ده
 قوتلی اولان قوشلر دکلدر . چونکه سیاراتی کورمک باشقه ، اونلرک اشکال و حرکاتی مطالعه ایتمک
 ینه باشقه در .

تشکلات علومه ؛ حیوانات سائر ایلده مشترک اولان صرف اعضای حسیه دکل سهولت
 مقایسه ، تجرید ، تعمیم ، محاکمه کی مساعی دماغیه دها طوغروسی (دوشونمک) ده لازمدر .
 علوم و فنونک باشلیجه بر مدونی اولان فکرت بشریه کلنجه :
 بوخاصه علویه نك علملردن بشقه برطاقم ابذالاتی دها وارددر : شعر ، صنایع نفیسه و اخلاق .

*
**

علوم و فنون و صنایع نفیسه

شعری و بوتون صنایع نفیسه یی علم ایله مقایسه ایتمک ایستر ایسه ک نتایج جهتیله پک بیوک
 بر فرق نظر دقتمزی جلب ایدر . حقیقت فنک دائماً تعقیبنه مجبور اولدینی بر رهبرددر .
 حالبوکه شعر اوله دکل کندیسندده حقیقتدن زیاده حس ، تدقیق و تحلیلدن زیاده خولیا پرور ،
 مستانه برقناعت اجرای حکم ایدر . باقکیز انکلیز فیلسوفلرندن (به یقن Bacon) نه دییور :
 « روح بشر بالذات طبیعتده بولامدینی عظمت و شعشعده دن انتظام و آهنگدن پک زیاده
 خوشلانیر . ایشته بوسبیه مبنی درکه شعر ، روحه کرک بر آرزوی اعتلا و کرک بر مستی
 خولیا بخش ایدرک بزه خصوصی بر قوه معنویه مالک کی کورونور . حتی بعض بیوک
 متفکرلر ؛ بونتیجه یی نظر دفته آلهرق شعر ؛ مناظر اشیایی کنندی آرزومزه توفیق ایدرک
 روحی آکانبیت ایتدرمک ایچون برواسطه لازمه اوله بیلیردیمشدردر . ذاتاً تکمیل صنایع نفیسه ده

اولدینی کبی رسم و شعر کبی شیر - تام معنای فلسفی سی ایله - بر محاکمه اثری اولیوب بالکز مخیله نك افکاریمزی اینجه ، حساس ، واضح شکلر تحت قویمه سندن عبارتدر .

شوراسی ده شایان دقتدر که : حسن ؛ حقیقتک رونقلی بر خلاصه سی اولدیغندن بوش ، قوانین طبیعته مغایر بر اثر هیچ بر زمان « چیرکین و مناسبتسزه کله لرینک تحت استخفافندن قورتیله مز . شیمدی به قدر بوتون صنعتکاران طبیعته پرستش ایتمش و اونی تحلیل و تصویره چالشمشلدرد . بونکله برابر هر نه قدر طبیعی اولسه ده بر معامله تشریحیه ده حسن و لطافت آرامق پک ده موافق اولمز ظن ایدیلیر .

تکرار ایده لم : شعر و بتون صنایع نفیسه موجودات حقیقیه یی بر کسوه نوین خیال ایله صارارق بزی مفتون ایدر . فقط یینه بر زینتدن ، بر اکلنجه دن بشقه بر شی دکلدرد . علم ایسه انسانک طبیعته اولان حاکمیتی تأمین ایتدیکی جهته جدا فائده بخش و شدتله شایان تعمیق در .

*
**

علوم و فنونک تطبیقات و ثمراتی

علوم و فنون ایله صنایع بیننده کی مناسبات پک محدوددر . زیرا به یقنک تعبیر مخصوصی وجهله « بیلیمک مقتدر اولمق دیمکدر » که بونی اوچ عصردن بری توالی ایدن اختراعات حیرتبخشا اثبات ایتمش و نتیجه ده اجدادیمزک قارشولرنده تیره دیکی قوای طبیعیه یی تحت اداره مزه ترك ایدره رك بزه بوتون کره زمینک یکانه حاکمیتی بخش ایله مشدر . اسبابه اولان وقوف بزی کرک بونلرک نتایج مضره سنه قارشی مدافعه و کرک اونلری بزم ایسته دیکمز شکل مفیده ارجاع ایدر . (بیلیمک) بر واسطه درکه هرشیئی صاحبنه اولدن « دیرر وهرشیئه قارشی اونی تجهیز ایدر . مثلاً صو بخارینک درجه حرارته نظراً قوه اتساعیه سی معلوم اولور ایسه بر ما کنه یی حرکت ایتدیرمک و بو وجهله فوق العاده بر قوت صرفنه عرض افتقار ایدن احتیاجاته قارشی بشریتی مدافعه ایتک نه قدر قولایلا شیر .

بوکون علم ، بر چوق خسته لقلرک اسبابی و بو اسباب ایله حربیه مقتدر مواد متنوعه یی کشف ایدره رك تدای چاره لرینی اله ایتدیکی کبی بر طاقم عملیات جراحیه و سائر عقیبنده (پاستور Pasteur) طرفندن میدان ثبوت و وضع اولنان حیوانات خرده بینیه و ارنجه یه قدر مقابله چاره لرینی بولمشدر .

ینه عین سایه ده دکیدر که بوکون علل سائر نک اوکی آئمش و اعضای مقطوعه بیه غانفر من اولمقدن خلاص ایدمشدر .

مثال چوق : طبیعتک او لایتناهی مجادله لرنده کسب مظفریت آنجق ینه اونک قوانینه اطاعتله قابلدر . اطاعت ایتک ایچون ده بیلک لازمدر . تاریخ بو با بر شاهد عملی اولیور .

ادوار عتیقه ده هیچ بر حقیقت فنییه فائده سزدر دینه مشدر . اوائلده بیه طالفین طالفین سمایی ، کواکی مطالعه ایدن بیکلرجه اشخاص : ینه همصنلری طرفندن ییلدیزلری تماشای ایدهیم دیرکن آباقلربنک آئنده کی چوقورلری کورمز لر جمله تزییفیه سنه متوالیاً دوچار اولور لرکن عین زمانده حقیقت و مادیتدن پک اوزاقلشمش کبی کورون ریاضیات کمال صمیمیتله تقدیر اولیوردی . زیرا اولکیسی نه بر سیاحت بعیده ، نه تدارک مستملکه ونه ده تجارت مورای البحر کبی بر فکر ترقی ایله یابلدیغی حالده ایکنجیسی علوم طبیعیه نک تکملنه خادم اولقله برابر مثلاً بر مهندس ایچون ده قطعی الزوم بر آلت تقدیر حکمنی آلیوردی .

*
**

علوم و فنونله صنعتی یکدیگرندن تفریق ایتلی در : بری ایضاح حقیقت ، دیکری اونک فائده می ... علم کندی باشنده بر دگری حائز سده واسطه اولمقدن زیاده بر مقصد ابتدائی درجه سنده قالیر . بیلش اولمق ایچون بیلک واقعا بر ثروتدر . لکن موجبنجه حرکت ایتک ایچون اوکرتمک هر حالده اوکا غالب کلیر .

علوم و فنون و صنایع اهمیتی خصوصنده ینه به یقنک شو سوزینه دقت ایدم :
« اشیانک ساده جه حال اصلی و طبیعی کی یعنی فن و صنعتک هیچ بر رنکی ، جلاسی کیرمزدن اولکی تماشایی : اختراعاتک محصولات حقیقیسی قدر عظمت بخش بر لطافت عرض ایده مز . »

*
**

علوم و فنون و اخلاق

علوم و فنون ایله اخلاق فصل مشترک رینی کوزلجه تعیین ایده بیلک ایچون تا منبعلرینه قدر یوکسلمک مجبوریتندیز . چونکه بشریت یالکیز احتیاجات طبیعی و مادیه سنک تأمینله اتمام وظیفه اتمش صایله ماز . روح ؛ کندی طبیعتی اقتضاسنجه : اساساً عینی فقط ظاهراً مختلف شو اوج شینه دائماً عرض افتقار ایدر :

حقیقت ، حسن ، خیر .

ایشته بر مثلك بتون كائناتی محیط ... اولکیسندن علوم و فنون ، ایکنجیسندن صنایع نفیسه و شعر ، اوچنجیسندن ایسه اخلاق ترشح ایدیور . شمدی بونلری مقایسه ایده‌لم : علم ، افکار بشریه‌یی نور حقیقته تنویر ایده‌رك عالی بر درجه مکملیته ایصال ایدر . بوایه انسانی حیواندن آیران بر فرق معنوی اولقله علمك اخلاقه مهم بر اساس تشکیل ایتدیکی کورولور . فقط هر حلاله علوم و فنون ؛ فضیلتدن بسبتون آری و اوزاق اولدیگی کی حقایق اخلاقه‌ده کائناتك بتون حقیقته‌لری محیط دکلدر .

طبیعتده اويله حقایق موجوددرکه تعقیب و ترغیب ایدلمی ایچون هیچ بر قانون مجبوری‌یه مالک اولمدیگی حلاله کندیسنی طایفه‌دن (ایلك) دنیلن شی مجبوری الاجرا اولاماز و علمیه‌ده کیمسه‌یه خیرخواه نامی ویريله مز . چونکه آیی‌یی پك اعلا بیلدیگی حلاله مشئوم بر ابتلا سببیه فنالق ارتکاب ایدنلر پك چوقدر .

یعنی حقیقت ؛ فکرک ، ایلك ایسه اراده‌ك کندی موضوعلریله توافقدن عبارت اولدیغندن بیلکینك طبیعت انسانیه اوزرینه علی‌العاده بر تأثیر خلاصبخشی اولورسه‌ده بعضاً اويله ابتلالرده ظهیره کلیرکه فکر تکمیل دنائت و رزائتی ادراك ایتمکه برابر وجدان اوکا قارشو مفتور ، اراده اوکا انضمامده اطاعته مجبور قالیر .

*
**

علوم و فنونده ترقی

اون طقوزنجی عصرک اواخری مادی ، معنوی بر چوق ترقیات مدنییه بر زمین مباهات تشکیل ایدرکه جمعیت بشریه اوزرینه قوانین تکمیل نه بیوک تأثیرلر بخش ایتدیگی پك سهولته آکلاشیلیر . فقط بوقوانین تکمیل کرک فنده کرک صنایع نفیسه‌ده و کرک اخلاقده عینی دکلدر . ایشته بومشکلاتی برطرف ایتك ایچونده یالکز بر واسطه واردرکه اوده علومى طبیعتلریته کوره تصنیف ایتکدن عبارتدر . بو صورتله یکدیگریته مربوط و تابع اولان فنون و صنایعده غیر قابل اعتراض بر ترقی و دوام نظره چاربار .

عصر مزده معمارلق ، هیکتراشلق کی صنایعک ازمنه قدیمیه کوره تفوق ویا تدیسی ، شاعرلریمژك اسکی یونان و روما شعراسنه قارشى احراز مظفریت ایدوب ایده‌مه‌مسی یاخود فضائل حاضرمنك (ره‌کولوس — Regulus) و (قاتون — Caton) دورلریته نسبتی

موقع مناقشه و وضع اولنه حق اولور ایسه و یرله جک قرارلرک هر حالده شهیدن آزاده اولامیه جنی طبیعیدر. فقط شوراسی محققدرکه بوکون یالکز عالمیرمز دکل ؛ حتی بر مکتب اعدای مآذونی بیله ریاضیات و طبیعیاتده (پیتاغور — Pythagor) ی (ارخمیت — Archimede) ی یک کیریده براقه جنی کبی ؛ (غالبه — Galilè) یاخود (ده قارت — Descartes) دخی یکیدن دنیایه کله جک اولسه لر تکرار مکتبه کیتیمک مجبوریتندن وارسته قالمیه جقلردر . چونکه فن دینلن شی بر سلسله تعاقب داخلنده دوران ایدن و هربری کندیسنه کوچوک بیوک بررحصه وقوف اراقان تکونات و کشفیاتک هیئت مجموعه سیدر . (پاسقال — Pascal) دیبورکه : « بو قدر عصرلردن بری متعاقباً تراید و ترقی ایدن انسانلری متوالیاً تعلیمه دوام ایدن تک بر وجود کبی تلقی ایتلیز . »

تدریسات فنیهنک ترقیات موضوعه یی تقدیر و تبشیر ایتک ایچون اوپله مکمل واسطه لری وارددرکه قارشیسنده ریسیونک الک غیور ملتزم لری بیله سر بزمین سکوت اولغه مجبور قالیورلر . حتی دنیله بیلیرکه فنک حکم انتظامی و ریسی آلتناه فکر بشر بوتون حرکاتنده صوک درجه کسب سرعت ایدیور . مع مافیله قطع اولنان مسافه نظر دفته آله جق اولورسه هر کشف جدیدک کندیسندن اولکیسینه استناد ایتدیکی و فکر بشرینک هنوز نَسب سکونت و اطمینان دورلرنده اولدیفنی کورولور . چونکه اومزده ده اچیلیمسی لازم کلن وادی افاق مجهولیتک بی نهابه اوزاقلقارینه دوغرو امتداد ایدوب کیدیور . . .

*
* *

برده صنایع نفیسه یه باقلم :

بوکون برداهی کندی سعی و غیرتی و جمعیتک کندیسنه تدارک ایدیوریدیکی وسائط سایه سنده برشی اختراع ایدر . هر نه قدر بو بر اثر شخصی ایسه ده ساعه استفاده یه وضع اولنور اولتماز هر کس اونی کورور ایشیدیر . او آرتق عمومی اولور ، بتون هوسکارلرینک مالی حکمنه کیرر . مثلاً برشا کرد اوشیئک تاریخ اختراعندن بری اوکا دائر طوپلامش ، او کرشم اولدیفنی شیئلری بر آرایه طوپلا یه رق بر مقایسه و بر محاکمه نتیجه سنده قابلسه — اونک اصلاحی ایچون چالشمقده بر کوچاک کوره مز . حالبوکه صنایع نفیسه بویله دکلدر . اونده بر قاچ نظریه فنیه مستثنا اولمق اوزره صاحبنک اسرار دماغیه سنی آ کلامق قابل اولامیور . حسیات و تخلیک تدریس واسطه سیله انتقالی ممکن اولدیفنی کبی ادخاریده غیر قابلدر . واقعا روحده کی تشبیه و مقایسه استعدادی

انکار اولنه‌ماز . حالبوکه شیمدی‌یه قدر استادلرینک لوجه‌لرینی قوییا ایدن بوقدر شاگردان ایچنده هیچ فضله لیاقت ابراز ایدن اولمدیگی کبی اولسه‌ده بوکانه یکی بر حقیقت کشفی ، نه‌ده اصل استادک مهارتیه برضمیمه نظریله باقیله‌میه جفی طبیعیدر .

*
* *

اخلاقه کلنجه :

طبیعت انسانیه‌ده کی اییلک ، خیر فکرلرینک حدوتنه سببیت ویردیگی تکمیل آمار صنایع نفیسه‌نککنه مشابه ، خصوصی و شخصصیدر . مزیت یالکیز صاحبیه قائم اولور . مثلاً عصر اخیرک بر قهرمانی‌ادور اولیه‌ده یشامش مشاهیر اوزرینه کسب رجحان ایدرسه بو ، اوزمانک انسانلرنده کی حسیات شجیعانه‌یه کندیسنک‌ده بعض علاوهری ایله استحصال ایدلمش اولمدیگی کبی ینه او ذواتک روحده بر تأثیر آتشین اویاندیران مثاللری سایه‌سنده وجوده کلن بر فعل خیر دخی هر نه‌قدر شایان تقدیر اولسه‌ده بالطبع بالذات اختیار ایدیلن بر اییلک قدر درجات علویه قدسیته واصل اولاماز .

شوراسنی‌ده اونوتیمه‌لم که عاداته کوندن کونه آرتان بر اینجه‌لک ، بر رقت وار . مدنیتده شخص بشری‌یه قارشو وقتیه اولمیان لطیف بر خاصه احترام دائماً نظر دقتی جلب ایدیور . شو قدرکه بوکون وجدانلر براز ده‌ها ضعیفدر . علوم معنویه‌نک تکمیل اربابی او اسکی دور ایله زمان حاضر اراسنده حقیقتاً وراثت روحانیه قوانیننه تماماً موافق بروضعیتده یشامشلر . اختصار ایدلم : فضیلت ، فنون کبی لاینقطع تزايد ایتمز . او اسکی فاضلرک بزه بر مثال روحانی تشکیل ایدن وقایع خیر پرورلرینه و بزم ایچوندی بونلره امثال نتیجه‌ده موجب فوز وفلاح اوله‌جفتی ادرا کده کی سرعتمزه رغماً متأخرین فضلا اسکیدن بری تعیین اولنان سویه اخلاقیه‌یه قدر بوکسه‌لسه‌لر بیله اصلا اونو کچه‌مه‌مشلردر .

فکر فنی

حقایق فنییه‌نی تمامیه ادراکه واونک ترقیسنه خدمت ایتمه مستعد اولان افکار ، اوصاف جهتیله فنونک طبیعتی ایله اشتراک ایدرلر . ایشته ایشانک ایضاحی ایچون اولا اونلری تحری ایتک و طایمق لازم کلیور .

(مابعدی وار)